

Gotlands framtid

**kräver ordning i ekonomin,
arbetsmiljön och välfärden.**

Budget 2026 för Region Gotland, justerat
efter budgetavstämning

Centerpartiet
Kristdemokraterna
Liberalerna

De utmaningar för Region Gotland som vi pekade på i våras kvarstår efter höstens budgetavstämning. Den snabbt växande låneskuld har inte hejats. Visserligen har underskotten i nämnderna bromsats något, mycket tack vare kortsiktiga statsbidrag, men en fortsatt lågkonjunktur gör samtidigt att utsikterna inför 2026, 2027 och 2028 ser sämre ut än i våras.

Det nuvarande politiska styret fortsätter att inta en roll som offer för omständigheter utanför deras kontroll, och fortsätter att spendera pengar som inte finns.

Vi står fast vid en återhållsam investeringsbudget, där behovet av att hålla igen för att inte låneskulden ska dra iväg är ännu tydligare nu än tidigare. Med nuvarande investeringsnivå och prognostiserade resultat kommer låneskulden att vara runt tre miljarder 2028, vilket är en helt ohållbar nivå. Samtidigt har vi stora behov, inte minst gällande VA-utbyggnad, varför noggrann prioritering blir nödvändigt.

Trots den ekonomiska situationen måste satsningar göras på välfärdens kärna. Därför kvarstår de budgetförstärkningar som föreslogs i våras. Den enskilt största satsningen i budget är totalt 34,5 mkr kronor på skolan för att skapa förutsättningar för alla elever att klara skolan, och bygga en skolorganisation som håller mer än några år.

	Driftbudget 2026 (mnkr)		
		Budgetförslag juni	Budget- avstämning
	Personalkostnadskompensation		
	Generell personalkostnadskompensation 3 %	130.0	130.0
	Summa personalkostnadskompensation	130.0	130.0
	Resursfördelningsmodeller		
	Resursfördelningsmodell BUN	-25.4	-25.4
	Resursfördelningsmodell GVN	20.4	20.4
	Resursfördelningsmodell SON	29.2	29.2
	Resursfördelningsmodell HSN	56.6	56.6
	Summa resursfördelningsmodell	80.8	80.8
	Externa avtal och interna prishöjningar		
	Externa avtal	44.3	44.3
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5.4	5.4
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3.6	3.6
	Förändring internhyra (3,6 %)	16.2	16.2
	Driftskostnader exploatering	1.1	1.1
	Summa externa avtal och interna priser	70.6	70.6

	Ramtillskott		
RS/RSF	AI-lösning central	0.50	0.50
RS/RSF	Ökade kapitalkostnader IT-säkerhet	2.00	2.00
RS/RSF	Drift ishallar Hemse och Slite	1.50	1.50
RS/RSF	Energicentrum (rådgivning)	0.20	0.20
TN	Särskild kollektivtrafik	2.00	2.00
TN	Utökade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande	1.60	1.60
TN	Kapitalkostnader samhällsprojekt	8.00	8.00
MBN	Plan och geografisk information	2.00	2.00
MBN	VA-rådgivare	0.40	0.40
MBN	Trainees inom samhällsbyggnadsprocessen	0.60	0.60
BUN	Barn- och elevhälsan	1.40	1.40
BUN	Säkerhet och beredskap	0.50	0.50
BUN	Statsbidrag, skolbibliotek (2,487 mnkr, finansieras av generell stadsbidrag)	2.50	2.50
BUN	Utökat landsbygdsstöd	15.00	15.00
BUN	Nedtrappning minskat elevantal	5.00	5.00
BUN	Utökat stöd till elever och förebyggande arbete	10.00	10.00
GVN	Barn- och elevhälsan	0.60	0.60
SON	Inrätta stödboende skadligt bruk o beroende (förändrad lagstiftning).	4.00	4.00
SON	Underfinansiering av LSS-verksamheten	15.00	15.00
SON	Förebyggande och hälsofrämjande arbete	5.00	5.00
HSN	Ramtillskott	30.00	30.00
RSF	Tillsättande av friluftssamordnare	1.0	0.6
RSF	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	3.15	3.15
RSF	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0.7	0.7
RSF	Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	0.9	0.9
RSF	Beslut om verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets totala	3.9	3.9
RSF	Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com	1.0	1.0
	Summa ramtillskott*	118.5	118.1
	Förändringar efter BAS		
	Valnämnd		1.76
	Fokus ö-politik och kommunikationer		1.25
	Konstmuséet förprojektering		1.5
	Summa övriga förändringar	0.0	4.51

	Reavinster och exploatering	-20.0	-20.0
	Summa förändring budget 2026	379.9	384.0
	Resultat före beredning/ budgetavstämning	147	57
	Avsatt för utökning i resultatplanen (personalkostnadskompensation, prisökningsreserv, resursfördelning, ramjustering)	295	367
	Budgeterat resultat 2026	63	40
	Påverkan på Region Gotlands finansiella mål		
	Resultatmål 2 % 2026 = 148 mnkr		
	Avvikelse från resultatmål	-85	-108

Förslag till uppdrag i samband med budgetavstämningen

För att kunna komma ur dagens oönskade ekonomiska läge, arbetsmiljöproblem och kvalitetsbrister i vissa verksamheter krävs strukturella förändringar, reformer av arbetssätt och ett synsätt som präglas av utveckling och ständiga förbättringar.

Uppdrag 1

Säkra framtidens välfärd med en ekonomi i långsiktig balans

Strukturerad styrning och stark ekonomi

Att år efter år spara 1% rakt över linjen är inte effektivt. Osthyvelprincipen ger inte de effekter som krävs, utan skapar snarare arbetsmiljöproblem och oro i organisationen. Vi behöver prioritera klokare. Kostnader, uppdrag och strukturer ska granskas för att förstå vad som kan göras annorlunda. Uppdraget innebär en översyn över vad regionen gör – det obligatoriska och det frivilliga.

En lyssnande och inkluderande förändringsprocess

Vi vill att det lokala förändringsarbetet leds tillsammans med medarbetare, fack, civilsamhälle och invånare. Det ska vara begripligt, förankrat och byggt på tillit.

En långsiktig plan för framtidens organisation

Vi behöver en plan för hur Region Gotland ska klara vårdens behov, kompetensförsörjningen, befolkningens åldrande och teknikens möjligheter. Planen ska vara förankrad i verkligheten, men också bära en idé om framtiden. Det här handlar inte bara om att ta sig igenom detta, utan om att utveckla.

Uppdrag

Regiondirektören får i uppdrag att leda ett samlat förändringsarbete för att säkerställa Region Gotlands långsiktiga ekonomiska balans och hållbarhet i både kvalitet och arbetsmiljö. Arbetet ska inkludera en översyn av uppdrag, kostnadsstrukturer och verksamhetens omfattning, och ske i nära samverkan med medarbetare, fackliga organisationer och invånare. Uppdraget ska resultera i en långsiktig plan för framtidens organisation som ska vara väl förankrad och byggd på tillit, ansvar och utveckling.

Uppdrag 2

En likvärdig och hållbar skolstruktur för hela Gotland

Prognoser pekar på kraftigt minskade elevkullar de närmaste tio åren, och samtidigt backar skolan på Gotland kvalitetsmässigt. För att garantera kvalitet för varje elev i den gotländska skolan behöver vi vara beredda på förändringar och anpassningar. Vi behöver kunna skala upp och skala ner med varsamhet med dialog och förankring.

Ett nytt sätt att tänka om skola på landsbygden

Alla skolor måste inte ha samma struktur. I vissa fall kan det fungera med F-5-lösningar, i andra med delvis samundervisning, digitalt förstärkt undervisning eller varianter av distansundervisning. Vi vill se flexibla modeller där skolan kan samverka med andra delar av samhällsservicen så att resurser utnyttjas bättre och bygden stärks. Vi behöver också hitta sätt att skapa en bra arbetsmiljö och attraktivitet att jobba på mindre skolor.

Långsiktighet för skolan - trygghet för familjer

Vi vill arbeta med ett ta fram långsiktiga planer för skolor i dialog med medborgarna. Att hela tiden leva under hot om nedläggning skapar inga bra skolor. Att upprätta långsiktiga hållbara planer för skolorna skapar trygghet för de som bor och verkar i olika delar av Visby, i våra tätorter, på landsbygderna och på Gotland som helhet. Att visa på hur varje skola ska utvecklas ger både tydlighet och långsiktig hållbarhet för familjer och för skolans personal.

Föräldrar och medarbetare måste kunna veta vad som gäller. En plan behöver naturligtvis successivt anpassas efter verkligheten, men det behöver göras med alla faktorer i åtanke.

Samordning av resurser och kompetens

Små skolor ska inte bära hela kostnaden för särskilt stöd eller specialpedagogik. Vi föreslår att Region Gotland inrättar lokala nav där spetskompetens samlas och kan vara tillgänglig även för mindre enheter. I uppdraget ingår även att se på möjligheten till särskilda undervisningsgrupper under resursskolan för de eleverna med störst behov av stöd, t.ex. elever med autism, för att skapa större likvärdighet över ön.

En ärlig och bred samhällsanalys

Vi vill att beslut om förändringar i skolstruktur inte enbart grundas ensidigt på kostnader i barn- och utbildningsnämndens budget. Vi är inte betjänta av stuprörstänk och suboptimering. En större samhällsekonomisk helhetssyn krävs, där man också väger in samhällseffekter: hur påverkas social sammanhållning, inflyttning, pendling, fastighetsvärden, arbetsmarknad och folkhälsa av att en skola stängs? Det behövs ett bredare beslutsunderlag för att fatta kloka beslut. Ett utökat stöd för att kunna upprätthålla en skolstruktur som gynnar Gotlands utveckling behöver införas.

Uppdrag

Regiondirektören får i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för skolstrukturen på Gotland som stärker kvaliteten i undervisningen, skapar trygghet för familjer och gör det mer

attraktivt att arbeta i skolor på hela Gotland. Planen ska bygga på tidig dialog med föräldrar, medborgare och medarbetare, samt anpassas efter förändrade elevunderlag och pröva nya arbetssätt och samordnade lösningar. Beslutsunderlaget ska vila på en bred samhällsanalys där både barns behov, kvaliteten i undervisningen och Gotlands långsiktiga utveckling vägs in.